

At skabe et rum for børnene midt i sorgen

KAREN MARGRETHE JØRGENSEN, SYGEPLEJERSKE

“Hospice Sjælland – hvor livet leves”. Det står der på min streamer på bilen, og det giver mig en vis stolthed at køre rundt med den. Hospice Sjælland er min arbejdsplads, en der hver dag giver mig både glæde og udfordringer i samtaler og samvær med mennesker, der lever på kanten af livet. Udfordringerne bliver ikke mindre, når beboeren har et barn eller et ungt menneske, som de skal dø fra og tage afsked med. Hvordan kan vi som sygeplejersker skabe nogle omstændigheder, der gør det bare lidt lettere og lidt mere tåleligt at bære, når følelserne bliver svære for barnet? Det er nok en af de sværeste opgaver, vi står med overhovedet på Hospice Sjælland. Og det er netop i disse år, vi arbejder særligt med, hvad vi skal gøre, og hvad vi kan gøre for i de vanskelige situationer at have et fælles fodslag. Vi kan ikke tage smerten fra børnene, der skal miste deres mor eller far, men vi kan prøve at sørge for, at børnene får tillid til os og skabe et trygt rum inden overbringelsen af en alvorlig meddelelse. Det er jo forældrene, der kender deres børn, så det vigtigste og bedste er, hvis vi kan guide forældrene til, hvordan de kan gå ind og støtte deres børn i den svære tid.

Det berører mig som sygeplejerske, som menneske og som mor, når jeg overværer et samvær og samtale mellem et

barn og dets uhelbredeligt syge forælder omkring det at skulle miste hinanden. Tårer kan presse sig på, men når jeg så kommer tilbage “på sporet” og kan være med til f.eks. at foreslå et brev skrevet af den syge forælder til barnet, eller en mindekasse, hvori der er lagt ting fra den syge forælder til barnet, som senere kan tage kassen frem og mindes den afdøde. Ligeledes at skabe et rum for den svære, men nødvendige samtale om den forandrede situation i familien. Hvis vi som sygeplejersker kan hjælpe med det, har vi måske gjort noget godt og en lille forskel for barnet. “Hospice Sjælland – hvor livet leves”. Et sted vi får livet frem og et øjeblik glæde, når vi ser børnene løbe op og ned ad gangen, lege, spise is i sofaen, spille Wii, læse en af vores bøger, tegne eller se en film. Hos os er det vigtigt, at børnene får lov at være her uden at skulle være stille eller være på en særlig måde. De går ofte ind og ud af stuen, for på den måde, i overført betydning, at gå lidt ind og ud af sorgen.

At opretholde en hverdag for børnene er stadig vigtigt, selv om meget i familien har ændret sig ved, at en forælder er uhelbredelig syg. Det betyder, at vi oplever, at børnene er her nogle gange og andre gange er i skole eller leger med kammerater, så ikke alt er kaos i deres ellers så forandrede

verden. Børnene vil ofte opleve, at de bebor en verden, ingen andre forstår. Mange spørgsmål melder sig. Mange følelser melder sig. Det er her, vi skal turde tale med børnene om det hele, om vrede, bekymringer, angst, skyld, svigt, savn og uro.

Hvad så når døden er indtrådt? Man kan få den tanke, at man måske beskytter børnene bedst ved at involvere dem mindst muligt. Men al erfaring viser, at børn i alle aldre har det bedst med at være med i alt det, man i familien skal gennemleve og tage stilling til i forbindelse med et dødsfald. På den måde giver man dem den bedste mulighed for

at komme gennem en svær tid. Vel vidende at børn er forskellige, så er det min erfaring, at der er nogle generelle ting, jeg kan tage højde for, så smerten bliver lidt mindre. Det er vigtigt at få klarhed over, hvilke forestillinger et barn gør sig, når døden er indtrådt. F.eks. har jeg oplevet en otteårig dreng, der ikke ville ind og se sin bedstefar, fordi han troede, at bedstefaren allerede var blevet til et skelet. Det viser mig, hvor vigtig en opgave det er at forberede børnene på, hvad de skal ind og se. Umiddelbart efter dødsfaldet kan børnene være med til at tegne tegninger eller finde billeder eller ting, som lægges hos den døde. De kan være med til at tænde lys på stuen, sætte blomster op eller lægge dem ved den døde, være med til at bestemme tøj osv.

Ca. 4000 børn om året mister en forælder, og vi på Hospice Sjælland kommer i kontakt med en lille gruppe af dem. Jeg er så heldig at være blevet ressourceperson her på Hospice Sjælland og skal i særlig grad arbejde med børn og unge som interessefelt. Alle ressourcepersoner mødes en gang om året, og stort set alle hospices i Danmark er repræsenteret. Vores hensigt er på hospiceområdet at styrke indsatsen for børn i sorg.

Vi er i stadig udvikling på Hospice Sjælland på dette område, og det vil være noget af det, jeg vil arbejde videre med i de kommende år. Det kræver nemlig god indsigt og fortrolighed at bevæge sig i "sorgens rum". Grundlæggende er jeg dog af den overbevisning, at det handler om at turde. Turde vise nærvær og give rum til at børn kan arbejde med deres følelser og livets store spørgsmål, herunder tab, sorg og død.

